

Izv. prof. inž. Gojko A. Pivar,
Visoka poljoprivredna škola, Osijek

DVOGODIŠNJI REZULTATI ISPITIVANJA ŠTETA OD GAŽENJA ŠEĆERNE REPE MEHANIZIRANIM RADOM KOD SUZBIJANJA GLJIVIČNE BOLESTI CERCOSPORA BETICOLA SACC.

Gljivična bolest *Cercospora beticola* Sacc., u našoj reparskoj proizvodnji iz godine u godinu pričinjava znatnija oštećenja, pogotovo, ako ekološki faktori odgovaraju razvoju parazita i ako se ne preduzimaju mjere zaštite. Posljednjih godina *Cercospora* se ustalila kao bolest naših repišta, ali ne u podjednakoj jačini zaraze.

Osnovne agrotehničke mjere nisu dovoljne, iako su važan faktor kod suzbijanja *Cercospore* na šećernoj repi. Pored agrotehničkih mjera nužno je provesti pravo vreme tretiranja odgovarajućim kemijskim preparatima mehaniziranim putem.

Mehanizirana primjena, tj. rad s motornim aparatima na sprežnu vuču, a naročito upotreba traktora za vuču prskalice ili nošenje priključka nailazi u praksi, u posljednje vrijeme na sve jači otpor. To iz razloga, što postoje mišljenja da mogu nastati štete uslijed gaženja usjeva kotačima traktora, prskalice i od hoda konja. Taj otpor je naročito jak, kada su usjevi, radi povoljnih klimatskih uslova i agrotehničkih mjera bujni, a redovi sklopljeni.

Svrha ispitivanja bila je, da se utvrdi razlika u prinosima korijena, lista i digestije u redovima, gdje su prolazili kotači traktora, prskalice i hod konja u odnosu na redove kojima nisu prolazili.

Pokusi su vršeni na Poljoprivrednom dobru »Ovčara« Čepin tokom 1959 i 1960 godine na parcelama pod šećernom repom u površini 17—20 ha. Ispitivanja gaženja vršena su traktorskom Fergusonovom nošenom priključnom prskalicom, zapremine 200 l i sprežnom motornom prskalicom tipa »Rosenbauer« DK 202 zapremine 200 l. Traktorski i sprežni rad sproveden je tokom vegetacije u tri ponavljanja kod dva prskanja protiv *Cercospore*. Kod I i II prskanja s aparatima se išlo po istom tragu, tj. istim redovima, koji su bili označeni kolčićima.

Traktorski rad. Za obračunavanje podataka kod svakog ponavljanja uzeto je u obzir 9 redova. Između redova označenih brojevima 1 i 2, te 3 i 4 prolazili su kotači traktora. Redovi 5, 6, 7, 8, i 9 uzeti su kao kontrola.

Šematski prikaz redova brojevima

8	7	4	3	9	1	2	5	6
—	—	+	+	—	+	+	—	—

Sprežni rad. Za obračunavanje podataka kod svakog ponavljanja uzeto je u obzir 8 redova. Kotači su prolazili između 1 i 2, te 3 i 4 reda. Redovi 5, 6, 7 i 8 bili su kontrola. Dužina redova iznosila je 100 metara. Razmak između redova iznosio je 40 cm.

Šematski prikaz redova brojevima

8	7	4	3	1	2	5	6
—	—	+	+	+	+	—	—

Vrijeme tretiranja. Svake godine obavljena su dva tretiranja i to prema slijedećim datumima, a po Anticercospornoj službi.

1959 godina : 23. VII, 24. VIII.

1960 godina : 14. VII, 20. VIII.

U vrijeme tretiranja listovi su bili dobro razvijeni, repa je bila bujna, a redovi su bili sklopljeni, naročito prilikom drugog tretiranja.

Vađenje šećerne repe. Repa je vađena iz svakog reda posebno i to ručno vilama, a nakon toga je izvršeno mjerenje prinosa korijena i lista u polju. Iz svakog reda uzeto je po 20 kom. repe i poslano na analizu radi određivanja digestije Zavodu za unapređenje reparstva »Belje« u Branjinom Vrh. Repa je vađena 1959. god. 16. novembra, a 1960. god. 17. novembra.

REZULTATI RADA

Rezultate rada na ispitivanju šteta od gaženja repe prilikom prskanja protiv *Cercospore* iskazujemo tabelarno i to posebno za rad s nošenom priključnom prskalicom, a posebno za rad motornom sprežnom prskalicom za 1959 i 1960 godinu. Da bi se tabele mogle razumjeti, dajemo obrazloženje, da smo cijenu korijena obračunavali po 6 d a cijenu lista po 1 d za 1 kg.

Stvarnu korist izračunali smo, kada smo od vrijednosti zaštićenog prinosa odbili vrijednost troškova tretiranja i izgubljenih prinosa uslijed gaženja. Troškove jednog tretiranja računali smo po 4.000 dinara za 1 ha.

Podaci traktorskog rada prikazuju se u tabeli 1, a podaci sprežnog rada u tabeli broj 2. U ovim tabelama iznešeni podaci tangiraju proizvođača. Međutim, u tabeli broj 3 i 4 prikazujemo podatke, koji tangiraju prerađivača, a odnose se na digestiju — šećer.

Tabela 1   Podaci traktorskog rada

Godina	Gubici u prinosu uslijed gaženja u q/ha		Novčana vrijednost	Zaštićeni prinosi u q/ha		Novčana vrijednost	Stvarna korist izražena novčano po 1 ha
	korijen	+ list		korijen	+ list		
1959.	1,65	—	990	54,38	45,31	37.159	28.169
1960.	0,17	0,92	194	42,50	39,15	29.415	21.219

Tabela 2   Podaci sprežnog rada

Godina	Gubici u prinosu uslijed gaženja u q/ha		Novčana vrijednost	Zaštićeni prinosi u q/ha		Novčana vrijednost	Stvarna korist izražena novčano po 1 ha
	korijen	+ list		korijen	+ list		
1959.	3,05	3,60	2.190	54,38	45,31	37.159	26.969
1960.	3,80	3,98	2.678	42,50	39,15	29.415	18.737

Tabela 3   Podaci traktorskog rada

Godina	Gubici u prinosu uslijed gaženja u q/ha		Novčana vrijednost	Zaštićeni prinosi u q/ha		Novčana vrijednost	Stvarna korist izražena novčano po 1 ha
	šećer			šećer			
1959.	0,39		6.162	0,75		11.850	5.688
1960.	0,23		3.634	10,07		159.106	155.472

Tabela 4   Podaci sprežnog rada

Godina	Gubici u prinosu uslijed gaženja u q/ha		Novčana vrijednost	Zaštićeni prinosi u q/ha		Novčana vrijednost	Stvarna korist izražena novčano po 1 ha
	šećer			šećer			
1959.	0,30		4.740	0,75		11.850	7.110
1960.	1,02		16.116	10,07		159.106	142.990

EKONOMSKO OBRAZLOŽENJE

Prilikom *traktorskog rada* proizlazi prosječni gubitak po 1 ha kod korijena 0,91 q, a kod lista 0,46 q, ili u odnosu na povišenje prinosa korijena to iznosi 1,87%, a kod lista 1,08%.

Kod *sprežnog rada* gubici u prosjeku iznose kod korijena 3,43 q, a kod lista 3,79 q, po 1 ha, ili u odnosu na povišenje prinosa prema korijenu to iznosi 7,08%, a kod lista 8,99%.

Interesantno je iznijeti da su prosječne štete uslijed gaženja kod traktora manje nego kod sprežnog rada i to kod korijena za 5,21%, a kod lista za 7,12%.

Prosječna stvarna korist izražena novčano kod rada traktorom iznosi 24.694 d po 1 ha, a kod sprežnog rada to iznosi 22.853 d po 1 ha. Znači u prilog traktorskog rada dolazi suma u iznosu od 1.841 d po 1 ha iz razlike prosjeka.

Kod *šećera* razlika prema podacima kod traktorskog i sprežnog rada izgleda prema slijedećem :

— kod *traktorskog rada* prilikom gaženja nastaju prosječni gubici od 0,31 q, po 1 ha, ili 5,73% prema povišenju prinosa.

— kod *sprežnog rada* prilikom gaženja nastaju prosječni gubici od 0,66 q, po 1 ha ili 12,19% prema povišenju prinosa.

Važno je napomenuti, da je taj prosječan gubitak šećera po 1 ha kod rada traktorom za 6,66% manji od gubitaka koji nastaju kod sprežnog rada.

Što se tiče stvarne koristi izraženo novčano po 1 ha, kod traktorskog rada iznosi u prosjeku 80.580 d, a kod sprežnog 75.050 dinara, tako da u prilog traktorskog rada dolazi 5.530 dinara, prema uspoređenim prosjecima.

ZAKLJUČAK

Na osnovu provedenih ispitivanja vidljivo je, da štete koje nastaju uslijed gaženja usjeva mehaniziranim radom (primjenom Ferguson traktora s nošenom priključnom prskalicom i motornom sprežnom prskalicom) radi zaštite šećerne repe prilikom suzbijanja *Cercospora beticola* Sacc., nisu značajne u odnosu na ekonomsku korist koja nastaje od provedene zaštite.

Prema tome, u praksi se bez bojazni mogu, prema potrebi koristiti u odnosu na odgovarajuće terene kako traktorski priključci, tako i motorne sprežne prskalice protiv *Cercospora* na šećernoj repi.

I ove neznatne štete, koje nastaju uslijed mehaniziranog rada na zaštiti šećerne repe protiv *Cercospora*, mogle bi se u skrajnjem slučaju izbjeći, jedino primjenom aviona i helikoptera.

THE TWO-YEARS' OF AN EXAMINATION OF THE DAMAGE CAUSED BY THE CRUSHING OF SUGAR BEET BY MECHANISED EQUIPMENT USED FOR THE PROTECTION AGAINST FUNGOUS DISEASE *CERCOSPORA BETICOLA* SACC.

by

Gojko A. Pivar (associate professor)
Higher agricultural school at Osijek

SUMMARY

From the performed examinations it is evident that the damage caused by the crushing of crops by mechanised equipment (Ferguson tractors with an attached spray and motor-driven spray) used for protection sugar beet against *Cercospora beticola* Sacc. is not remarkable compared with economical profit resulting from the performed protection.

Accordingly, in practice tractor with an attached spray as well as motor-driven spray may be used, as circumstances require on corresponding ground, against *Cercospora* on sugar beet.

But this slight damage caused by mechanised equipment used for the protection sugar beet against *Cercospora* might be avoided only by the use of aeroplanes and helicopters.

LITERATURA :

1. Darpoux — Lebrun — Arnoux (1953) Sur le phenomene de contamination par le Cercospora beticola Phyt-Phyto No 4.
2. Josifović (1956) Poljoprivredna fitopatologija
3. Ludecke (1956) Šećerna repa
4. Matić — Čamprag (1956) Gajenje šećerne repe u našoj zemlji
5. Matić — Čamprag (1955) Pegavost lista šećerne repe (Cercospora beticola Sacc, i njeno suzbijanje).
6. Pivar (1959) Naša iskustva i zapažanja o pojavi i suzbijanju Cercospore, Biljna zaštita broj 5—6 Zagreb.
7. Pivar — Valenčić Lj. (1959) Pokusi ispitivanja štete od gaženja kod upotrebe traktorskih i sprežnih prskalica. Biljna zaštita br. 5—6 Zagreb.